

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'İN TAKSİM KARARI VE İSRAİL DEVLETİ'NİN YARATILIŞI

Ayşe TEKDAL FİLDİŞ*

ÖZET

Filistin tarihi sırf bölgede değil dünyada da kalıcı izler bırakan pek çok dramatik olaylar ile belirlenmiştir. Birleşmiş Milletler Genel Meclisi 29 Kasım 1947'de Filistin'i birer Yahudi ve Arap devletine taksim eden kararı geçirdi. Yahudiler taksim planını kabul etseler de Filistinliler, komşu Arap devletleri ve Arap Birliği bunu reddettiler. 14 Mayıs 1948 geceyarısı İngiliz Yüksek Komiseri'nin tüm kurmayı ile beraber Filistin'i terk etmesiyle buradaki yirmi sekiz senelik İngiliz mandası sona erdi. Aynı gün, Filistin'deki Yahudi yerleşimciler tek taraflı olarak İsrail devletinin bağımsızlığını ilan ettiler ve süratle sınırlarını Birleşmiş Milletler kararında çizilenlerin ötesine genişletmeye başladılar. Bu makalede Filistin'in Birleşmiş Milletler tarafından taksim edilme süreci ve İngiliz mandasının son safhaları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Filistin, Birleşmiş Milletler, Taksim, İngiliz mandası, İsrail.

UNITED NATIONS' PARTITION RESOLUTION AND THE CREATION OF STATE OF ISRAEL

ABSTRACT

The history of Palestine has been marked by many dramatic events that have left a lasting impact not only on the region, but also on the world at large. In 29 November 1947, the General Assembly of the United Nations passed a resolution partitioning Palestine into a Jewish state and an Arab state. The Jews accepted the partition plan, but the Palestinians, the neighbouring Arab states, and the Arab League rejected it. At midnight on 14 May 1948, the British High Commissioner left Palestine with all his staff, and twenty-eight years of British Mandate for Palestine came to an end. On that same day, the Jewish settlers in Palestine acted unilaterally, in proclaiming Israel as an independent country, and moved quickly to expand their

* Dr., Beacon College, United Kingdom, tekfil@hotmail.co.uk

borders beyond those delineated by the resolution of the United Nations. This paper will examine the partition process of Palestine by the United Nations and the final phase of the British Mandate.

Key Words: *Palestine, United Nations, Partition, British mandate, Israel.*

Filistin muhtemelen tüm İngiliz İmparatorluğu tarihinin en büyük başarısızlığıdır. 1945-48'in olaylarına doğrudan katılmış bulunan Filistinli tarihçi Velid Halidî İngiltere'nin Filistin'deki serencamını "İngiliz sömürge tarihinin en pespaye yönetimi" olarak nitelemiştir.¹ İngilizler 14 Mayıs 1948 geceyarısı ülkeyi terk ettikleri zaman, bir gazeteci Baş Müsteşar Sör Henry Gurney'e İngilizler Kudüs'ten çekildikten sonra hükümete ve onun dairelerine ne olacağını sorduğunda "anahtarları paspasın altına koyabilirim" yanıtını almış, ve nitekim müsteşar bu anahtarları BM Komisyonu'nun kapı eşiğine bırakmıştı.² En nihayet, otuz senenin ardından, İngilizler kabul edilebilir bir yerli yönetim kurmakta başarısız olmuşlardı. Tek yapabildikleri şey bu memleketi tahliye etmek ve kaderini belirleme işini iç savaşa bırakmak idi.

Filistin haricinde vuku bulan harp zamanı olayları sıkıntılı vaziyetteki İngiliz mandasının geleceği üzerinde hatırı sayılır etki yaratmıştı. Birinci Dünya Harbi Yahudiler için bir milli vatan hususundaki ilk uluslararası desteği üretmiş, İkinci Dünya Harbi'nin sonrası ise tayin edici uluslararası hükümname, yani İsrail Devleti'nin kuruluşunun altını çizen 29 Kasım 1947 tarihli Birleşmiş Milletler taksim kararı ile sonuçlanmıştı.

1936-39 Arap ayaklanması İngiliz mandasını sona erdirmeyi başaramamakla beraber Britanya'yı Filistin politikasını bir defa daha gözden geçirmeye zorlamıştı. Gerçi bu ameliye sırf Arap ayaklanması değil fakat aynı zamanda Avrupa'da yaklaşan harp tarafından da dayatılmıştı. Gelecekteki bir harp esnasında Orta Doğu'nun petrol yatakları ve havzaları Britanya için yaşamsal önemde olacaktı. Arap devletlerinin Filistin meselesine giderek daha fazla karışmaları üzerine Britanya'nın politikalarını belirleyenler, stratejik önemi giderek artan bu bölgenin halklarından dostluk ve destek görmek istiyorlarsa Arapların Filistin'deki isteklerinin bazılarını karşılamaları gerektiğine karar vermişlerdi. Dolayısıyla Britanya gelecekteki işbirliğini sağlamak için bu halkları yatıştırmak da gerektiğini kabul etmişti. Bu minvalde, İngilizler bir İngiliz-

¹ Velid Halidî, *Palestine Reborn*, Londra 1992, s.76.

² Avi Shlaim, *Collusion Across the Jordan*, Oxford 1988, s.219.

Arap-Yahudi konferansını 7 Şubat 1939'da Londra'da topladılar. İngiltere, eğer taraflar bir uzlaşmaya varamazlarsa kraliyet hükümetinin kendi başına yeni bir politika belirlemekte hür olduğunu açıkça belirtmişti.³ Nitekim konferans çıkmazı aşmakta sonuçsuz kalınca Britanya ister istemez taraflardan birini hoşnutsuz kılacak bir politika belirlemek üzere serbest kaldı. 1939 tarihli Beyaz Dosya'da (White Paper) açıklandığı üzere "Majestelerinin hükümeti Filistin'in bir Yahudi devleti haline getirilmesinin bundan böyle politikalarının bir parçasını teşkil etmediğini tek taraflı olarak beyan eder" biçiminde bir ilanda bulunmaktaydı.⁴ Ayrıca, gelecek beş sene müddetince toprak alımı kısıtlanıyor, yıllık Yahudi göçü de senede 15.000 kişiye düşürülüyordu.

1939'dan itibaren Orta Doğu'ya yönelen Mihver tehdidi İngiliz politikasını belirlemişti. Arap devletlerinin hüsünîyetini muhafaza etmek her zamankinden de önemliydi. İngilizlerin Filistinliler ile Arap dünyasına bu jesti çok geç kalmıştı. Filistin tarafı, İngilizlerin gerçek niyetlerini 1936 ayaklanmasının zalimâne tenkili ile gösterdiğini düşünüyordu. Britanya'nın Filistin'deki harp zamanı politikası mandayı sarsılmamış halde tutmak idi. 1936-39'daki gibi bir şiddet patlamasını engellemek isteyen İngilizler Arap politik hareketlerini kısıtlama getirmiş ve sürgündeki Arap önderlerinin geri dönüşünü reddetmişlerdi. Bunun neticesinde, Filistin Arapları savaşa öndersiz ve teşkilatsız yakalandılar. Savaş Araplara zor seçenekler sunuyordu. Araplar İngilizleri siyonizmin koruyucusu olarak görüyorlardı; 1936-39'un acı hatıraları da halen taze idi. Ayrıca, Arap'lar yalnızca içinde yaşadıkları mevcut gerçekleri görüyor ve bunun haricinde batılı ve demokratik değerlere karşı herhangi bir içten ilgi yahut bağlılık hissetmiyorlardı. Britanya Orta Doğu'nun fiziki kontrolünü elinde tuttuğundan dolayı doğrudan bir Müttefik karşıtı politika Arap'lar için kendi kendini yok edici olabilirdi. Beri yandan, akl-ı selim geleceğin galibine destek vermeyi gerektiriyordu ki en azından 1942'nin ortalarına kadar Almanya savaşı kazancak ve hatta Orta Doğu'yu işgal edecek gibi gözüküyordu. Mihver'e destek, hele de İtalyan ve Alman propagandası Britanya'nın yenilgisinin ardından Araplara istiklal sözü verdiğinden, pek doğal idi. Almanların ırkçı fikir ve fiilleri bazı Araplar için itici olabilirdi ancak Almanya çok uzaklarda, nefret duyulan İngilizler ve Fransızlar ise tam tepelerindeydi. Bir çok Filistin'li, Mısır'lı, Irak'lı, Suriye'li ve Lübnan'lı

³ *A Survey of Palestine*, Londra: Her Majesty's Stationery Office (HMSO), 1946-1947, s.47.

⁴ Parliamentary Command Papers (Cmd.), 6018, Mayıs 1939.

Batı'nın emperyal çizmesinin altından kurtulmak istiyordu. Harbin kargaşası tam istiklal elde etmek için güzel bir fırsat gibi görünmüştü.

Siyonist fiillerin hem harp zamanında ki hem de sonrasında ki odağında göç yer almaktaydı. Siyonist yerleşimciliğin tarihinde ilk defa hariçteki büyük miktarlarda Yahudi Filistin'e giriş hakkı talep etmekteydi. Evvelce de bahsedilen 1936 ayaklanması ve ardından İngilizlerin Beyaz Dosya'yı yayınlamaya Yahudi göçünü sınırlandırmasının ardından bir İngiliz karşıtı terörizm dalgası patladı. Siyonist önderlik harp koşullarına birbiriyle çelişkili iki politika ile tepki verdi. Bir yandan kendini Nazi Almanyası karşısındaki İngiliz harp gayretlerine vakfediyor, öte yandan ise Beyaz Dosya'ya meydan okuyor ve Almanya'nın yenilgisi ardından İngiliz manda yönetimi ile silahlı mücadeleye hazırlanıyordu. Britanya'nın Almanya'ya harp ilan ettiği gün Siyonist önderlik de İngiltere'ye bağlılığını ilan etti. Harbin en nazik dönemlerinde, Yahudi önderliği mandanın sona erdirilmesine ve hatta mandaya karşı savaşılmasına dair açık hedeflerine rağmen askeri gücünü Nazizm'e karşı mücadelede Britanya'nın emrine sundu. Yahudi Bürosu'nun (Jewish Agency) başı olan ve Filistin'in seçilmiş en üst Yahudi idarecisi konumunda bulunan Ben-Gurion "Almanlara karşı İngiliz ordusuyla beraber sanki Beyaz Dosya hiç varolmamış gibi savaşmalı; Beyaz Dosya'ya karşı da adeta Almanya ile harp yokmuş gibi mücadele etmeliyiz" demişti.⁵ Yahudi toplumuna hakim olan Nazi karşıtı efkârâ rağmen önderlik, hayallerinin gerçek olması yani bir milli Yahudi vatani kurulması önündeki en büyük engeli Manda yönetimi olarak görmeye devam ediyordu. Beyaz Dosya'nın yayınlanmasının ardından İngilizler 1939'un göçmen kotalarını uygulamakta ısrar edince siyonist önderlik Filistin'e kanuni olarak Yahudi getirme iznini doldurmuş ve ardından başarılı bir gayrikanuni göç harekâtına girişmişti. "Bu, fiziken sağlam ve ideolojik açıdan tatmin edici olanlara öncelik verilen, hatta bazı zamanlar sırf böylelerinin getirildiği seçici bir süreçti."⁶

Siyonist önderlik harp senelerinden Yahudi halkı adına en iyi biçimde faydalandı. Ben-Gurion 8 Eylül 1939'da Yahudi savunma kuvveti Haganah'ın komutanlarına şöyle diyordu: "Birinci Dünya Harbi... bize Balfour Deklarasyonu'nu verdi. Bu sefer ise bir Yahudi devletini

⁵ Ilan Pappé, *A History of Modern Palestine*, 2inci baskı, Cambridge University Press, 2006, s. 118.

⁶ A.g.e., s.118.

kurmalıyız.”⁷ Devlet olmak hedefi bundan böyle Yahudi önderliğin düşüncelerine hakim olacaktı. Holokost da Nazi mezâliminin köklerinden kopartılmış Yahudi kurbanları için ancak bir Yahudi devletinin yuva olabileceği şeklindeki Siyonist iddiasını kuvvetlendirmek için kullanıldı. Harp sona erdiğinde “yerinden edilmiş kişiler” problemi Filistin’deki vaziyeti vahimleştirdi. Sağ kalan yüzbinlerce Yahudi ölüm kamplarının yakınındaki herhangi bir yerde kalmayı reddediyor, Batı Avrupa ülkeleri ile Amerika Birleşik Devletleri bunları kabul etmekte gönülsüzlük gösteriyor, Siyonistler ise onları Filistin’de istiyordu.

Ben-Gurion harp bitmeden evvel İngiltere ile karşı karşıya gelmek niyetinde değildi. Mayıs 1945’te Avrupa ve Orta Doğu’da harbin son bulması ile beraber Filistin kargaşaya gömüldü. İngiliz yönetimine karşı Yahudilerin 1945 ile 1947 arasında yürüttükleri sabotaj harekâtı çok etkiliydi. Bu harekât esnasındaki asker-sivil zayıat miktarı Arap ayaklanmasına nazaran pek azdı: 1936-39 arasında 4000 can kaybı meydana gelmişken Nisan 1947’e dek süren Yahudi ayaklanması 270 cana mal olmuştu.⁸ Yine de İngilizler Siyonistlerin ayaklanmasını baş edilmesi çok daha güç buldular. Bu vaziyet kısmen İngilizlerin 1930’lara nazaran çok daha zayıf ve yayılmış bir konumda bulunmaları, ayrıca etkili bir kontrgerilla harekâtı için başvurularına izin verilen yöntemlere kesin sınırlar konmuş olması ve kısmen de Siyonist paramiliterlerin daha iyi teşkilatlı ve eşgüdümlü olmasından ileri gelmişti. Bu tedhiş harekâtı 1946’da Kudüs’teki Kral Davut (King David Hotel) Otelinde bulunan İngiliz karargâhının havaya uçurulması ile doruğuna ulaştı. 14 Şubat 1947 itibarıyla İngiliz kabinesi fiilen Filistin’den savuşmak/kurtulmak kararını aldı ve dışişleri bakanı Ernest Bevin “İngiliz Devleti tarihinde ilk defa bu tür bir problemin çözümünde başarısızlığı kabul etmeli” itirafında bulundu.⁹ Bevin o gün Filistin sorununun Birleşmiş Milletler’e (BM) devredilmesini önerdi. Kabinenin meseleyi bu aşamada BM’ye götürmesindeki amacın mandayı sona erdirmek değil de danışma amaçlı olması özellikle önemlidir. Bevin 18 Şubat’ta Avam Kamarasında “Arapların yahut Yahudilerin önerdiği çözümü

⁷ Benny Morris, *Righteous Victims: A History of the Zionist-Arab Conflict, 1881-2001*, New York 1999, s.168.

⁸ Resmi rakamların mukayeseli tabloları için bakınız Supplementary Memorandum by the Government of Palestine, including Notes on Evidences given to the UN Special Committee on Palestine up to 12 July 1947, (Kudüs, 1947), s. 56.

⁹ Haim Levenberg, *Military Preparations of the Arab Community in Palestine 1945-1948*, Londra 1993, s.80.

kabul edemeyeceğimiz gibi kendimiz de bir çözüm dayatmaktan aciziz” diye konuştu.¹⁰

İngilizlerin talebine cevaben Nisan-Mayıs 1947’de BM’ler Genel Meclisi bir özel oturum yaptı ve bundan Filistin’deki vaziyeti inceleyip rapor etmek üzere bir Birleşmiş Milletler Özel Filistin Komitesi (United Nations Special Committee on Palestine - UNSCOP) kurulması kararı çıktı. Hollanda, İsveç, Çekoslovakya, Yugoslavya, Kanada, Avustralya, Hindistan, İran, Peru, Guatemala ve Uruguay’dan temsilciler yollamaları istendi. Onbir komite azasının tümü mesele hakkında tarafsız oldukları farz edilen ülkelerden seçilmişlerdi. İsveçli hakim Emil Sandstrom’un riyasetindeki UNSCOP’un onbir azası o yaz Filistin’de beş hafta geçirdiler ve hem Yahudi hem de İngiliz yetkililerini dinlediler. Ben-Gurion ilk başta tüm Filistin’de bir Yahudi devletinden bahsetse de, hususi olarak yeterli bir taksimi de düşünebileceklerini söyledi. Yahudiler gizli bir avantaja sahiplerdi: komitenin odasına mikrofon yerleştirerek her aza ile şahitin konuşmasını dinlemişlerdi.¹¹ Arap Yüksek Komitesi (Arab Higher Committee – AHC)¹² UNSCOP’u boykot etmiş olmakla beraber Arap Birliği Beyrut’ta UNSCOP ile bir toplantı yapmıştı. Arap devletleri taksimi reddetmiş ve hiçbir ayrımcı kanunun olmadığı, Yahudilere de özel haklar bahşetmeyen üniter bir Arap devleti istemişlerdi.¹³ Emir Abdullah UNSCOP karşısında resmi olarak Arap Birliği’nin çizgisini desteklemekle beraber Londra’da Bevin ile hususi konuşmasında Arap bölümü Doğu Şeria’ya bağlandığı takdirde taksimi kabul edebileceğini söylemişti.¹⁴ Kudüs’teki İngiliz yönetimi gayet tabii herhangi bir fikir belirtmekten kaçınmıştı lâkin taksimin kaçınılmaz olduğuna çoktan karar getirmiş bulunuyordu.

Filistin’in kaderini kararlaştırmak UNSCOP’un Şubat-Kasım 1947 arasındaki dokuz ayını aldı. Bu yetkililerin Orta Doğu tecrübesi olmadığı gibi Filistin’deki vaziyet hakkında bilgileri de yoktu. Genel Meclis’e 1 Eylül

¹⁰ Michael Cohen, *Palestine: Retreat from the Mandate, the Making of British Policy, 1936-45*, Paul Elek, Londra 1978, s.223.

¹¹ Ian Black and Benny Morris, *Israel’s Secret Wars: A History of Israel’s Intelligence Services*, Grove Weidenfeld, New York 1991, s.48.

¹² Arap Yüksek Komitesi o esnada Filistin’de mevcut altı arap siyasi partisi tarafından 1936’da teşkil edilmişti. Manda yönetimi ve bilahare BM tarafından Filistin halkının temsilcisi olarak tanınmıştı.

¹³ Cohen, *Palestine*, s.264-67.

¹⁴ Emir Abdullah’ın Londra ile gizli paralıklarının detayları için bakınız Shlaim, *Collusion*, özellikle s.93-4, 101-2, 135-9.

1947’de sunulan UNSCOP raporu mandanın sona erdirilmesi konusunda fikir birliğindeydi. Onbir azadan sekizinin paylaştığı çoğunluk raporu Kudüs ve Beytüllahim uluslararası garantörlük altında olmak üzere Filistin’in Yahudi ve Arap devletlerine taksim edilmesini öneriyordu. İki devlet iktisadi birlik içinde olacaklar, Britanya ise, ki bu zaman zarfında 150,000 Yahudi göçmenin kabul edileceği iki sene daha ülkeyi yönetmeye devam edecekti. İslami duyarlılıkları olan Hindistan, İran ve Yugoslavya’nın hazırladığı azınlık raporu ise BM’nin icra edeceği üç yıllık bir uluslararası yönetimin ardından Filistin’e bir “federal devlet” sıfatıyla istiklal verilmesiydi, ki bu Arap hakimiyetinde bulunan tekil bir devlet demektir.¹⁵ Bu raporlar, kendisi de iki alt komiteye bölünmüş *ad hoc* bir komite teşkil eden BM genel meclisinde değerlendirildiler. Her bir alt komite bir UNSCOP raporunu ele alıyordu.¹⁶ Birinci alt komite mevcut taraflar arasında bir uzlaşmanın mümkün olmadığı gerekçesiyle taksim önerdi. Mandanın sona ereceği ve İngilizlerin çekileceği 1 Mayıs 1948’de taksimin gerçekleştirilmesi, ardından BM’nin bu işe nezaret etmesi önerilmişti. İkinci komite ise taksimi reddetmiş, BM’nin Filistin’i taksim etmek yetkisine karşı çıkmış ve üniter bir devlet önermişti.

Raporu izleyen tartışmada Araplar taksim önerisini reddettiler ve BM’nin anavatanlarını iki devlete taksim ederek toprak bütünlüğünü bozma kuvveti yahut yetkisini sorguladılar. Ayrıca, Balfour Deklarasyonunun ve mandanın geçersizliği meselelerini öne sürdüler.¹⁷ İkinci alt komite Filistin Sorunu *ad hoc* Komitesi’ne sunduğu önerisinde bu sorunların danışma amacıyla Uluslararası Adalet Divanı’na devredilmesini istedi.¹⁸ Ancak hem ikinci alt komitenin önerisi hem de Arapların bu meseleleri Uluslararası Adalet Divanı’na devretme yönündeki çok sayıda talepleri Genel Mecliste reddedildiler.¹⁹ Esas alt komite raporu 17 katılımsızlık sayesinde 25’e karşı 13 oyla kabul edildi. Eğer bu oranlama Genel Mecliste tekrar edilseydi gerekli üçte iki çoğunluğu sağlayamayacaktı.

Siyonistler BM’den taksim lehinde bir sonuç çıkartmak için tüm

¹⁵ Morris, *Righteous*, s.183.

¹⁶ İkinci alt komitenin raporu için bakınız; Velid Halidî, *From Haven to Conquest*, (Beirut: Institute for Palestine Studies, 1971), s.645-95.

¹⁷ Bu meslelerin detayları için bakınız; Henry Cattan, *The Palestinian Question*, Kent 1988, s.22-34.

¹⁸ UN Official Records of the second session of the General Assembly, Ad Hoc Committee on the Palestine Question, 1947, s.300.

¹⁹ A.g.e., p. 203.

kaynaklarını seferber ettiler. 26 Kasım'da üç mütereddit devlet –Haiti, Yunanistan ve Filipinler- karara karşı oy kullanacaklarını belirttiler. Eger Amerikalılar uydu devletlerine doğrudan baskı yapmazlarsa oylamayı kaybedeceklerini anlayan ümitsiz Siyonistler Amerika Birleşik Devletlerine (A.B.D) başvurdular. Siyonist lobi faaliyetleri kaba ama etkiliydi. A.B.D başkanı Harry Truman seçim sebebiyle Yahudilere bağımlı olduğundan muazzam nüfuzunu birçok BM azasını taksim lehinde oylamaya ikna etmek için kullandı.²⁰ Amerikalılar dış yardımın kesilmesi yahut ambargo tehdidinden müteşekkil bir bilek bükme siyasetini bir düzine küçük devlete uyguladılar. Truman'ın 24 Kasım'da vermiş olduğu “çoğunluk raporu lehinde oylama için diğer delegasyonlar üzerinde tehdit yahut yakışsız güç kullanımı olmasın” şeklindeki esas talimatı bir kenara atıldı.²¹ Sovyetler Birliği temelde iki sebepten dolayı taksimi destekliyordu: öncelikle, Filistin'deki İngiliz yönetimini yok etmek amaçlanıyordu, ikincil olarak, Filistin'e giden Yahudi göçmenlerin çoğunluğu Sovyetler Birliği, Polonya ve Orta Avrupa menşeli olduğundan bir Yahudi devletinin Orta Doğu'da Sovyetlere müttefik olacağı ümit ediliyordu. İsrail devletinin 1948'deki doğumu Doğu ve Batı arasındaki Soğuk Savaş'ın başlangıcına denk gelmişti. Her iki süper güç de Soğuk Savaş sırasındaki nadir fikir birliklerinden birisini teşkil ederek Filistin'in taksimi ve bir Yahudi devletinin kurulması lehinde oy kullandılar. Böylelikle İsrail nev-i şahsına münhasır ve kendileri için ümit verici bir uluslararası vaziyette dünyaya geliyordu: o hem Doğu'nun hem de Batı'nın desteğine sahipti.²²

Kasım 1947'de, A.B.D ve Sovyetler Birliği'nin ortak nüfuzu ile, Genel Meclis taksim kararını kabul etti. Otuz üç devlet evet oyu, on üç tanesi de hayır oyu vermiş; on devlet ise oylamaya katılmamıştı ki bunlardan biri de Birleşik Krallık idi. Taksim kararı pek rahat geçememişti, eğer üç devlet daha hayır oyu verseydi karar reddedilecekti. Amerika'nın bilek bükme politikaları iyi sonuç vermişti. Olumsuz oylar altı Arap devleti yani Mısır, Irak, Suudi Arabistan, Lübnan, Suriye ve Yemen'den, Müslüman devletler olan Afganistan, İran, Pakistan ve Türkiye'den ve bir de Küba, Yunanistan ve Hindistan'dan gelmişti.

²⁰ Taksim BM'de kabulü için Truman'ın oynadığı rol hakkında bakınız Henry Cattan, *Palestine and International Law*, 2inci baskı, Longman, Londra 1976, s.82-7.

²¹ Cohen, *Palestine*, s.295.

²² Avi Shlaim, “Israel between East and West, 1948-56” *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 36, No. 4, Kas. 2004, s.658.

İki devletin sınırları kararda oransız bir şekilde sınırlandırılmıştı. Buna göre Arap devleti'ne Filistin topraklarının yüzde 43'ünü teşkil eden 11,800 kilometre kare bırakılırken Yahudi devleti ülkenin yüzde 57'sini teşkil eden 14,500 kilometre kareye sahip olacaktı. Yarım milyondan fazla Filistinli, memleketin esas sakinlerinin iradesi hilafına getirilen göçmenler tarafından bir Yahudi devletinde Yahudi yönetimine tâbi tutulacaklardı. Taksim planında belirlendiği üzere, önerilen Yahudi devletinin nüfusu 509,780 Müslüman ve Hristiyan ile 499,020 Yahudiden müteşekkil olacaktı.²³ Yahudi toprak mülkiyeti Filistin arazisinin yüzde 5.66'sına tekabül ediyordu, ki Ben-Gurion bu durumu 1947'de UNSCOP karşısındaki şahitliğinde tasdik etmiş; "Araplar toprağın yüzde 94'üne, Yahudiler ise sadece yüzde 6'sına sahiptir" demişti.²⁴

Arap Devletleri BM kuruluş bildirgesini ihlal eder saydıkları ve kanuni geçerlilikten tamamen yoksun buldukları taksim kararına muhalefetlerini açıkladılar.²⁵ Filistinlilerin taksimi reddi genellikle esneklikten yoksun, uzlaşmaz ve yanlış bir davranış olarak eleştirilirken Yahudiler uzlaşıcı tavırları ve taksim hususunda "mütereddit" bulunmakla beraber kabul edici olmaları sebebiyle övülmüşlerdir. Filistinliler neden toprağın sadece yüzde 6'sının mülkiyetini elinde tutan, nüfusun yüzde 37'lik kısmına ülkenin yüzde 55'inin verildiğini anlayamıyorlardı. "Filistinliler neden Holokost'un bedelini ödemeleri gerektiğini çözememişlerdi... Filistin halkının neredeyse yarısının -kendi ata topraklarında yaşayan yerli çoğunluk- bir gecede yabancı bir hâkimiyet altında yaşayan bir azınlığa dönüştürülmesinin adil görülürken Yahudilerin üniter bir Filistin devletinde azınlık olmalarının niçin haksızlık olduğunu anlayamamışlardı."²⁶

V. Halidî taksime Filistinlilerin tepkisini şöyle analiz etmiştir: "Böyle yaptılar zira 1947-48 taksimi iki tarafa 'Her biriniz zaten elinizde olanı mütekebil bazı sınır değişiklikleri ile koruyacaksınız' demiyordu. Taksim bir tarafa 'Haydi bakalım şimdi elindekine % 800 daha Filistin toprağını üzerindeki Filistinli nüfus ile beraber ekle' diyordu. Siyonistler için taksim

²³ Appendix I to Report of Sub-committee two to Ad Hoc Commission on the Palestine Question, Official Records of the 2nd session of the General assembly, Doc. A/AC 14/32, s. 304.

²⁴ Jorge Garcia Granados, *The Birth of Israel*, Knopf, New York 1949, s.130.

²⁵ UN Doc. A/PV 128, 29 Kasım 1947, s.91-101.

²⁶ Morris, *Righteous*, s.186.

bir somunun dörtte üçü iken Filistinliler için yarım bir bebektir.”²⁷

UNSCOP raporu BM’ye sunulduğunda Britanya Genel Meclis oylamasını beklemedi ve Eylül 1947’de Filistin mandasının 15 Mayıs 1948’de kaldırılacağını söyledi. Tüm bu kargaşanın ortasında, 14 Mayıs’ta, son İngiliz yüksek komiseri Hayfa’dan sessizce ayrıldı. Yüksek Komiser General Alan Cunningham’ın ayrılmasından birkaç saat sonra Ben-Gurion İsrail devletinin istiklalini ilan etti ve bu anında Birleşik Devletler ile Sovyetler birliği tarafından tanındı. İngiliz mandası Filistin’de Siyonistlerin gücünü arttırarak tehlikeli bir istikrarsızlık yaratmıştı. İngiltere sadece uzlaşmaz biçimde ayrılmış bir ülke yaratmakla kalmamış, ortaya çıkan İsrail Devleti Arap dünyasına sürekli bir hakaret teşkil ederek Orta Doğu’daki bütün çatışmaların ana kaynağına dönüşmüştür.

KAYNAKÇA

- Black, Ian and Morris Benny, *Israel’s Secret Wars: A History of Israel’s Intelligence Services*, Grove Weidenfeld, New York 1991.
- Cattan, Henry, *The Palestinian Question*, Kent, 1988.
- Cattan, Henry, *Palestine and International Law*, 2nd. Ed., London 1976, Longman.
- Cohen, Michael, *Palestine: Retreat from the Mandate, the Making of British Policy, 1936-45*, Paul Elek, London 1978.
- Granados, Jorge Garcia, *The Birth of Israel*, Knopf, New York 1949.
- HMSO, *A Survey of Palestine*, London Her Majesty’s Stationery Office (HMSO), 1946-1947.
- Khalidi, Whalid, *From Haven to Conquest*, (Beirut: Institute for Palestine Studies, 1971), 1985.
- Khalidi, Whalid, “A Palestinian Perspective on the Arab-Israeli Conflict”, *Journal of Palestine Studies*, Vol. 14, No. 4 Summer, 1985, 35-48.
- Khalidi, Whalid, *Palestine Reborn*, London 1992.
- Levenberg, Haim, *Military Preparations of the Arab Community in Palestine 1945-1948*, London 1993.
- Morris, Benny, *Righteous Victims: A History of the Zionist-Arab Conflict, 1881-2001*. New York 1999.
- Parliamentary Command Papers (Cmd.), 6018, May 1939.

²⁷ Velid Halidî, “A Palestinian Perspective on the Arab-Israeli Conflict”, *Journal of Palestine Studies*, Vol. 14, No. 4, Yaz 1985, s.40.

Pappe, Ilan, *A History of Modern Palestine*, 2nd ed, Cambridge University Press, 2006.

Shlaim, Avi, *Collusion Across the Jordan*, Oxford 1988.

Shlaim, Avi, "Israel between East and West, 1948-56", *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 36, No. 4 Nov., 2004, 657-673.

UN *Supplementary Memorandum by the Government of Palestine, including Notes on Evidences given to the UN Special Committee on Palestine up to 12 July 1947*, Jerusalem, 1947.

UN *Official Records of the second session of the General Assembly, Ad Hoc Committee on the Palestine Question*, 1947.

UN *Appendix I to Report of Sub-committee two to Ad Hoc Commission on the Palestine Question*, Official Records of the 2nd session of the General assembly, Doc. A/AC 14/32

UN Doc. A/PV 128, 29 November 1947.

